

Utlåtande om lagstiftningen som gäller studentexamen

213/03.00/2018

SUUS 21.08.2018 § 69

Mer information:

undervisningschef Maria Ekman-Ekebom, tfn 050 308 6262
rektor Niklas Wahlström, tfn 050 377 0317
fornamn.efternamn@grankulla.fi

Regeringen beslöt den 25 april 2017 att inleda en reform av gymnasieutbildningen. Syftet med reformen är att öka gymnasieutbildningens attraktionskraft som en allmänbildande utbildningsform som ger behörighet för fortsatta studier vid en högskola, att förbättra utbildningens kvalitet och inlärningsresultaten samt att göra övergången från studierna på andra stadiet till studier på högskolenivå smidigare.

Ett led i reformarbetet var förnyandet av gymnasielagen som har godkänts av riksdagen den 21 juni 2018 (RP41/2018rd). Förändring av lagen som gäller studentexamen är en del av den ovannämnda reformen. Syftet med den föreslagna lagen om studentexamen är att stödja uppnåendet av målen för gymnasieformen och den nya gymnasielagen. I beredningen av propositionen har beaktats förslagen från arbetsgruppen Gaudeamus igitur, vars uppgift var att utreda de centrala utvecklingsbehoven i fråga om studentexamen, samt resultat av utredningen om hur studentexamen kan ordnas på engelska.

Undervisnings- och kulturministeriet bad den 21 juni 2018 om utlåtande om utkastet till lagen som gäller studentexamen senast den 3.9.2018. Enligt förvaltningsstadgan § 20 hör det till utskottets beslutanderätt att avge utlåtanden i ärenden som hör till utskottets verksamhetsområde. Lagen skulle enligt propositionen träda i kraft den 1 augusti 2019. I praktiken påverkar reformerna examinanderna som börjar sina skrivingar våren 2021.

De huvudsakliga förändringarna i lagförslaget är följande:

- Strukturförändringar: ifall en studerande vill skriva ett realämne, måste hen framledes skriva två realämnena, eller ett realämne och ett främmande språk istället för ett realämne enligt nuvarande lag.
- Vid anmälan till studentskrivingarna behöver man inte längre ange ifall anmälan är till ett obligatoriskt eller ett extra prov.
- Ingen begränsning av prov på olika nivå (svårighetsgrad) i samma ämnen.
- Godkända prov som ingått i en underkänd examen kan användas i en ny examen under tre års tid efter att det avlagda provet godkänts.
- Prov som avlagts som separata prov kan, då examinanderna senare avlägger studentexamen, innefattas i examen inom tre år efter att det separata provet godkänts.
- Förändringar i möjligheterna av förlängning av examenstiden utöver de

- högst 3 på varandra följande examenstillfällen. Detta betyder att en examinand som har deltagit i minst ett examenstillfälle och på grund av vägande skäl är förhindrad från att delta i proven under ett examenstillfälle kan fortsätta att avlägga examen vid examenstillfället som omedelbart följer efter den maximala tiden. Om en examinand av nämnda orsak är förhindrad från att delta i proven under två på varandra följande examenstillfällen, kan hen fortsätta att avlägga examen under de två examenstillfällen som omedelbart följer efter den maximala tiden.
- Studentexamen kan avläggas på engelska av den som genomgår lärokursen för gymnasieutbildningen eller en yrkesinriktad grundexamen huvudsakligen på engelska samt av någon annan person som kan anses ha tillräckliga språkliga förutsättningar att avlägga examen på engelska.

Utlåtande

De förslagna förändringarna i lagstiftningen gällande studentexamen förändrar inte på studentexamens mål som behörighetsgivande examen för högskolestudier eller som ett mått på de kunskaper och färdigheter som tillägnats under gymnasieutbildningen. Dock kan lagförslaget i §11 påverka hur målet förverkligas. Förslagets största förändringar ger flexiblare lösningar för studerande att avlägga sin examen samt möjlighet att förbättra sina resultat även efter en godkänd examen. Detta ses som positivt. Förändringen skulle lätta på den stress studerande, och speciellt flickor upplever i gymnasiet (skolhälsoundersökningar sedan 2015). Därtill har de nya antagningskriterierna till högskolorna orsakat oro bland studerande och utbildningsanordnare. De förslagna möjligheterna till omtagning avdramatiserar betydelsen av enskilda skrivningstillfällen. Dock kan detta förfarande orsaka problem vid arrangemang av studentexamen. Utrymmen och utrustning är nu dimensionerade enligt antal studerande i gymnasier och har inte beaktat framtida behov för de som skriver om redan godkända prov. Därtill ges en preliminär bedömning fortfarande av gymnasiet lärare i ämnet i fråga. Ifall antalet examinander som deltar i syfte att höja sina resultat efter avklarad examen ökar innebär detta ökad arbetsbörda för lärare.

§11 i lagförslaget gällande omstrukturering av studentexamen innebär att fokus flyttas från den allmänbildande studentexamen till en språkfokuserad slutexamen, då det i lagförslaget krävs två realämnen eller en kombination av realämne och främmande språk som ett av de fyra alternativen som kan väljas:

"En examinand som avlägger studentexamen ska avlägga provet i modersmål och litteratur samt enligt eget val tre prov eller provpar av följande alternativ:

- 1) *matematik,*
- 2) *det andra inhemska språket,*
- 3) *ett främmande språk,*
- 4) *två prov i realämnen eller ett prov i ett realämne och ett prov i ett främmande språk."*

Arbetsgruppens motivering till sitt förslag är att detta skulle främja mångsi-

diga studier av språk och realämnen. Vissa av de realämnen som undervisas i gymnasiet kräver redan nu lika långa om inte längre studier än t.ex. de i A-språk eller matematik. Kravet att ersätta ett språk eller matematik med två realämnen anses oskäligt. Förslaget innebär att en del examinander skriver fem obligatoriska prov medan andra skriver fyra. Därtill uppstår det skillnader mellan examinander från svenska och finska gymnasier. I svenska gymnasier skriver flerparten av examinanderna förutom modersmål, A-finska och A-engelska. För de icke matematiskt lagda innebär det att de skriver fem obligatoriska ämnen av vilka fyra kan vara språk, m.a.o. en språk-betonad slutexamen. För de matematiskt lagda innebär det en slutexamen med fyra obligatoriska ämnen av vilka tre är språk. I finska gymnasier lämnar många examinander bort det andra inhemska språket och skriver således matematik samt realämnespaketet (alternativ 4). För dem blir det således fem obligatoriska ämnen och en examen som ger bevis på allmänbildning. Skillnaderna mellan språkgrupperna är en konsekvens som arbetsgruppen möjligtvis inte har insett, men säkerligen en konsekvens som inte är önskvärd. En jämligare lösning skulle vara fem obligatoriska ämnen för alla examinander och därmed spjälka upp det fjärde alternativet till 4) ett realämne och 5) ett realämne eller ett främmande språk.

Bakgrundsmaterial:

- Utkast - lag om studentexamen
- Regeringens förslag till lag om studentexamen och ändring av gymnasielagen

Bildningsdirektören:

Utskottet godkänner utlåtandet.

Beslut:

Enligt beslutsförslaget.